

Praktijkprikkel 2021-20

Praktijkprikkel Fentanyl zuigtabletten niet zomaar vervangen door sublinguale tabletten

Voor de behandeling van doorbraakpijn zijn er verschillende fentanylpreparaten voor in de mondholte zoals sublinguale tabletten (voor onder de tong) en zuigtabletten (voor tegen de wang). Deze toedienvormen zijn onderling niet zomaar te substitueren, zoals blijkt uit onderstaande melding.

Melding

Een patiënt, die al enige tijd fentanyl zuigtabletten CF[®] met applicator tegen doorbraakpijn gebruikt, biedt in de apotheek een recept aan voor 30 fentanyl zuigtabletten 400 microgram. De dosering is zo nodig bij doorbraakpijn 1 tablet, maximaal 6 keer per dag. De apotheek heeft geen fentanyl zuigtabletten op voorraad, maar wel fentanyl sublinguale tabletten 200 microgram. Om de patiënt snel te kunnen helpen, levert de apothekersassistent 60 fentanyl sublinguale tabletten 200 microgram af. De dosering past de apothekersassistent aan naar zo nodig 2 tabletten, maximaal 6 keer per dag.

Bij het controleren van de medicatiebewakingssignalen ziet de apotheker dat de apothekersassistent de patiënt op een ander fentanylpreparaat heeft omgezet. Omdat de apotheker ergens heeft gelezen dat dit in de praktijk problemen kan geven, belt de apotheker de patiënt. De patiënt had de eerste dosis van 2 tabletten al gebruikt en begreep niet waarom 'het zo hard binnenkwam'. Hij geeft aan op de plek waar één auto stond twee auto's te zien.

Analyse

De opname van fentanyl uit de verschillende preparaten voor in de mond is niet gelijk. Vooral het type preparaat (zuigtablet of tablet voor onder de tong) beïnvloedt de opname. Ook is de opname afhankelijk van de wijze waarop de patiënt het geneesmiddel gebruikt. Met name hoe lang en waar de patiënt het geneesmiddel in de mond houdt. Houdt de patiënt de zuigtablet zoals het hoort tegen de wang of zuigt deze erop als bij een lolly?

De dosering is afhankelijk van de toedieningsweg. Bij zuigtabletten (Actiq[®] of Fentanyl zuigtablet CF[®] met applicator) wordt een groter deel van de dosering ingeslikt dan bij tabletten voor onder de tong (zoals Abstral[®] of Fentanyl sublinguale tablet Sandoz[®]). Hierdoor werkt de tablet voor onder de tong in de praktijk sterker dan de zuigtablet.

Vanwege deze verschillen is het noodzakelijk dat er een nieuwe dosistitratie plaatsvindt bij het overstappen naar een ander fentanylpreparaat. Ook bij overstappen van de ene zuigtablet naar de andere zuigtablet of van de ene sublinguale tablet naar de andere sublinguale tablet, kan het effect anders zijn.

Aanbevelingen

Voor apothekers:

- Bespreek in het apothekerteam dat de verschillende fentanylpreparaten voor in de mond niet onderling uitwisselbaar zijn en dat bij overstappen naar een ander type preparaat een nieuwe dosistitratie moet plaatsvinden.
- Bespreek in het apothekerteam dat apothekersassistenten fentanylpreparaten voor in de mond alleen mogen substitueren na overleg met een apotheker.
- Overweeg om in het Apotheek Informatie Systeem bij de fentanylpreparaten voor in de mond aan te geven dat deze onderling niet mogen worden gesubstitueerd.

Voor apothekersassistenten:

- Substitueer nooit op 'eigen houtje' fentanylpreparaten voor in de mond. Overleg dit met een apotheker.

- Besteed bij de eerste uitgifte van fentanylpreparaten voor in de mond aandacht aan de juiste wijze van gebruik.

Voor alle zorgverleners:

Opioiden zoals oxycodon en fentanyl zijn effectieve pijnstillers. Maar onverantwoord gebruik brengt grote risico's met zich mee. Op Opiaten.nl vindt u informatie om verantwoord en veilig met opioïde pijnstillers om te gaan.

Zelf deze Praktijkprikkel ontvangen?

Is deze Praktijkprikkel doorgestuurd en wil je deze ook ontvangen? Meld je dan aan op onze [website](#).

Medicatie-incidenten melden?

Wil je een medicatie-incident melden, dan kan dat via onze [website](#).

Meer weten over het IVM?

Informatie over e-learnings, nascholingen, FTO-werkmateriaal, nieuwe geneesmiddelen en ander belangrijk nieuws over medicatieveiligheid? Schrijf je dan in voor onze [nieuwsbrief](#).